

**BADANIE
NADUŻYĆ
W SEKTORZE
FAKTORINGOWYM
-2022-**

5th Risk&Supervision Meeting

08.09.2022, Hotel Marriott, Warszawa

Badanie nadużyć w sektorze faktoringowym zostało przeprowadzone na potrzeby konferencji Risk & Supervision Meeting 2022 organizowanej przez CRIF Sp. z o.o. 8 września 2022 r.

Celem badania było znalezienie cech wspólnych w sferze nadużyć w sektorze leasingowym i faktoringowym, by rozwinąć solidarne działania antyfraudowe.

W badaniu w 2022 roku udział wzięło **7 firm faktoringowych**. Na podstawie odpowiedzi firm, które wypełniły ankiety on-line przygotowaliśmy szczegółowe wnioski, które zostały podsumowane przez **Pana Dariusza Stecia, Dyrektora Wykonawczego, Polskiego Związku Faktorów**.

”

Piąta edycja badania nadużyć w sektorze faktoringowym pokazuje, jak w trudnych czasach pandemii i obostrzeń, zmian w organizacji pracy a także istotnego pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce i na świecie, radziły sobie firmy faktoringowe. W tym roku w badaniu wzięło udział 7 podmiotów spośród 26 należących do Polskiego Związku Faktorów (PZF).

Zapewnienie bezpieczeństwa prowadzonego biznesu jest, podobnie jak w innych branżach z sektora finansów, jednym z fundamentów stabilnego działania faktorów. Firmy faktoringowe weryfikują wiarygodność klientów zarówno na etapie ich pozyskiwania jak i w trakcie trwającej współpracy. Oprócz tradycyjnych metod opierających się na analizie informacji finansowych coraz większą wagę przykładają do analizy behawioralnej. Wraz z dynamicznie rosnącą liczbą klientów wynikającą z coraz szerszej oferty faktoringu dla mikrofirm, rośnie rola narzędzi informatycznych. W dalszym ciągu, według ankietowanych, najważniejszymi metodami walki z nadużyciami pozostają „zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej” oraz „informatyczne rozwiązania dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom”.

W związku z wprowadzonymi zmianami w przepisach - art. 106 d Prawa Bankowego, umożliwiających korzystanie z dostępu do informacji bankowych, po raz pierwszy ankietowani stosunkowo dobrze ocenili narzędzie w postaci „branżowych rozwiązań w oparciu o art. 106 d Prawa Bankowego”. Wskazuje to na duże nadzieje związane z zastosowaniem tego nowego rozwiązania. Rok 2022 i kolejne pokażą czy wykorzystanie tego narzędzia poprawi wykrywalność nadużyć. Ankietowani wskazują na wiele instrumentów, z których korzystają w trakcie analiz, jednak ciągle brakuje jednego zintegrowanego rozwiązania łączącego je w jedną całość.

Pomimo trudnej sytuacji gospodarczej w Polsce wyniki ankiety nie wskazują na wzrost ryzyka związany z prowadzeniem działalności faktoringowej. Oczywiście nie oznacza to, że jest to dobry moment na jakiegokolwiek poluzowanie procedur związanych z oceną ryzyka. Wprost przeciwnie, galopująca inflacja a także istotny spadek wzrostu PKB czy nawet recesja w latach 2022, 2023 mogą mieć bardzo istotny wpływ na pogorszenie się sytuacji finansowej przedsiębiorstw, a tym samym wpłynąć na wzrost ryzyka związany z prowadzeniem działalności faktoringowej. Nie bez znaczenia pozostaje także niestabilna sytuacja polityczna w regionie wywołana przez wojnę na Ukrainie.

Mając na uwadze wszystkie wyżej wymienione aspekty nadchodzący czas wymagać będzie, w mojej opinii, szczególnej ostrożności przy podejmowaniu decyzji kredytowych i monitoringu współpracy.

”

WNIOSKI SZCZEGÓŁOWE Z BADANIA ANKIETOWEGO

1. Ocena wybranych metod walki z nadużyciami.

W tym roku najlepiej ocenianą metodą walki z nadużyciami były **rozwiązania IT dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom** - 57,1% pozytywnych ocen.

3/7 firm oceniło zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej na poziomie dobrym, 4/7 na poziomie neutralnym. Kanały anonimowego informowania o nadużyciach zostały ocenione w podobny sposób - na poziomie dobrym, bardzo dobrym i neutralnym. Największe zróżnicowanie w ocenach (rozpiętość ocen 2-5) miała miejsce w pytaniu o branżowe rozwiązania w oparciu o art. 106d Prawa bankowego.

W latach 2020 i 2021 najlepiej oceniono zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej jako metody walki z nadużyciami.

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

1.1 Zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej

- ocena na poziomie 5 - 0 firm
- ocena na poziomie 4 - 3 firmy
- ocena na poziomie 3 - 4 firmy
- ocena na poziomie 2 - 0 firm
- ocena na poziomie 1 - 0 firm

1.2. Kanały anonimowego informowania o nadużyciach

- ocena na poziomie 5 - 1 firma
- ocena na poziomie 4 - 2 firmy
- ocena na poziomie 3 - 4 firmy
- ocena na poziomie 2 - 0 firm
- ocena na poziomie 1 - 0 firm

1.3. Rozwiązania IT dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom

- ocena na poziomie 5 - 0 firm
- ocena na poziomie 4 - 4 firmy
- ocena na poziomie 3 - 2 firmy
- ocena na poziomie 2 - 1 firma
- ocena na poziomie 1 - 0 firma

1.4. Branżowe rozwiązania w oparciu o art. 106d Prawa bankowego

- ocena na poziomie 5 - 1 firma
- ocena na poziomie 4 - 1 firma
- ocena na poziomie 3 - 2 firmy
- ocena na poziomie 2 - 3 firmy
- ocena na poziomie 1 - 0 firm

W pytaniu otwartym, respondenci zwrócili również uwagę na niewystarczającą ilość dostępnych metod walki z nadużyciami. Według ankietowanych, wdrożenie narzędzia BIK o wymianie informacji znacząco poprawi wykrywalność nadużyć.

Ankietowani zwrócili również uwagę na to, że aby móc skorzystać z nowych narzędzi często konieczne jest wdrożenie rozwiązań/połączeń umożliwiających podpięcie np. z aplikacją wspomagającą.

2. Techniki stosowane w firmach faktoringowych w celu wykrywania nadużyć.

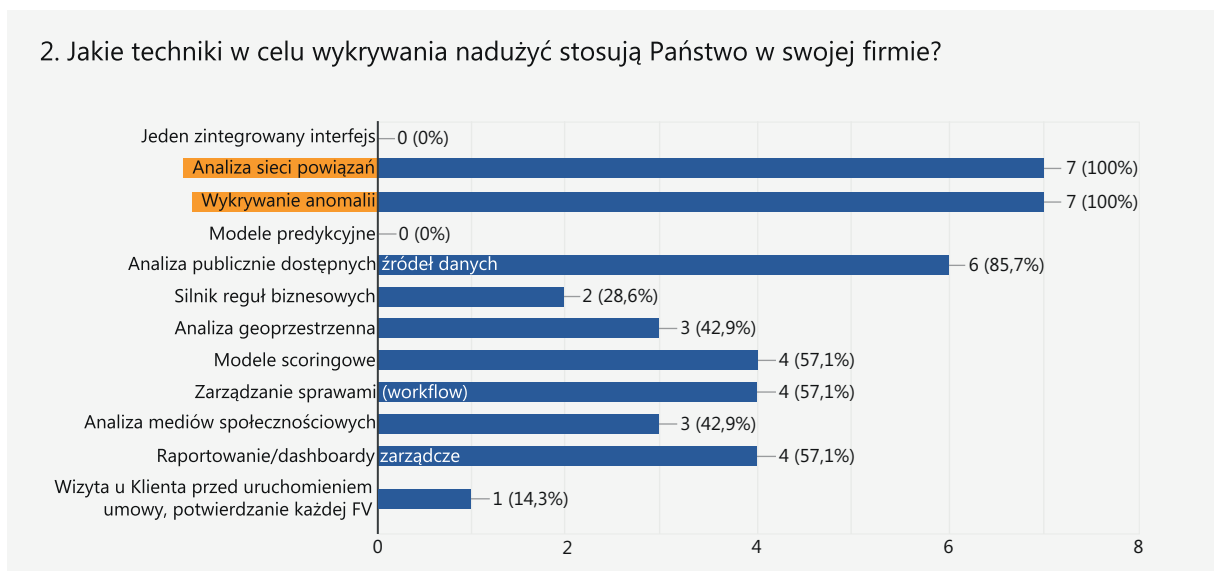
Wśród technik stosowanych w firmach faktoringowych w celu wykrywania nadużyć największą popularnością cieszą się:

- **analiza sieci powiązań** 7/7 firm,
- **wykrywanie anomalii** 7/7 firm,
- analiza publicznie dostępnych źródeł danych 6/7 firm,
- oraz zarządzanie sprawami (workflow), modele scoringowe i raportowanie/dashboardy zarządcze 4/7 firm każde.

Podobnie jak w 2021 roku, żadna z firm faktoringowych nie wskazała w tym zakresie na jeden zintegrowany interfejs, a dodatkowo w tym roku - żadna nie wybrała również modeli predykcyjnych.

W porównaniu z badaniem w roku 2021, w 2022 trzy pierwsze miejsca zajmują te same techniki wykrywania nadużyć. Na popularności zyskały natomiast modele scoringowe i raportowanie/dashboardy zarządcze.

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

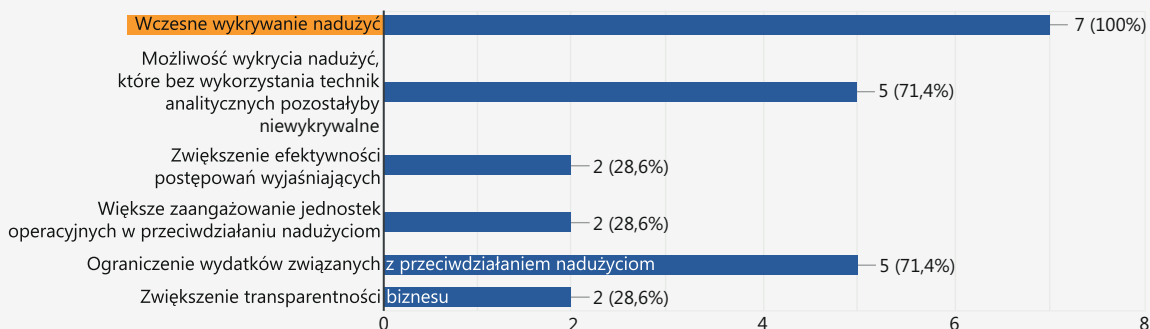
3. Korzyści ze stosowania technik analitycznych w programach zapobiegania nadużyciom.

Wśród korzyści ze stosowania **technik analitycznych w programach zapobiegania nadużyciom** wszystkie firmy faktoringowe jako najważniejsze wskazały wczesne wykrywanie nadużyć. Drugą najpopularniejszą korzyścią było **ograniczenie wydatków** związanych z przeciwdziałaniem nadużyciom oraz możliwość wykrycia nadużyć, które bez wykorzystania technik analitycznych zostałyby niewykryte.

Odpowiedzi te pokrywają się z odpowiedziami udzielonymi w 2021 przez firmy faktoringowe.

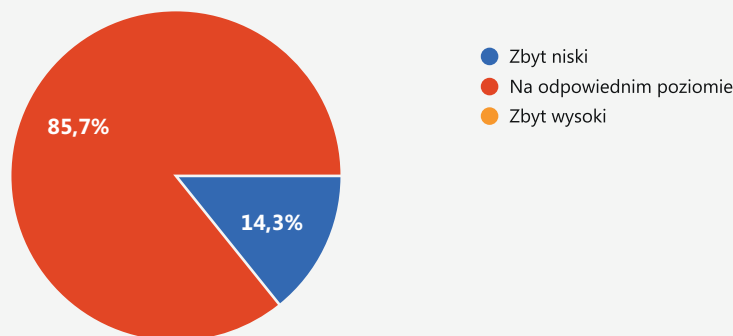
Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

3. Jakie Państwa zdaniem są korzyści ze stosowania technik analitycznych w programach zapobiegania nadużyciom?

4. Zdaniem ankieterowanych firm faktoringowych **poziom wydatków na przeciwdziałania nadużyciom** jest na odpowiednim poziomie 6/7 firm (85,7%), natomiast według jednej firmy poziom ten jest zbyt niski.

4. Jaki jest poziom wydatków na przeciwdziałanie nadużyciom w Państwa firmie:

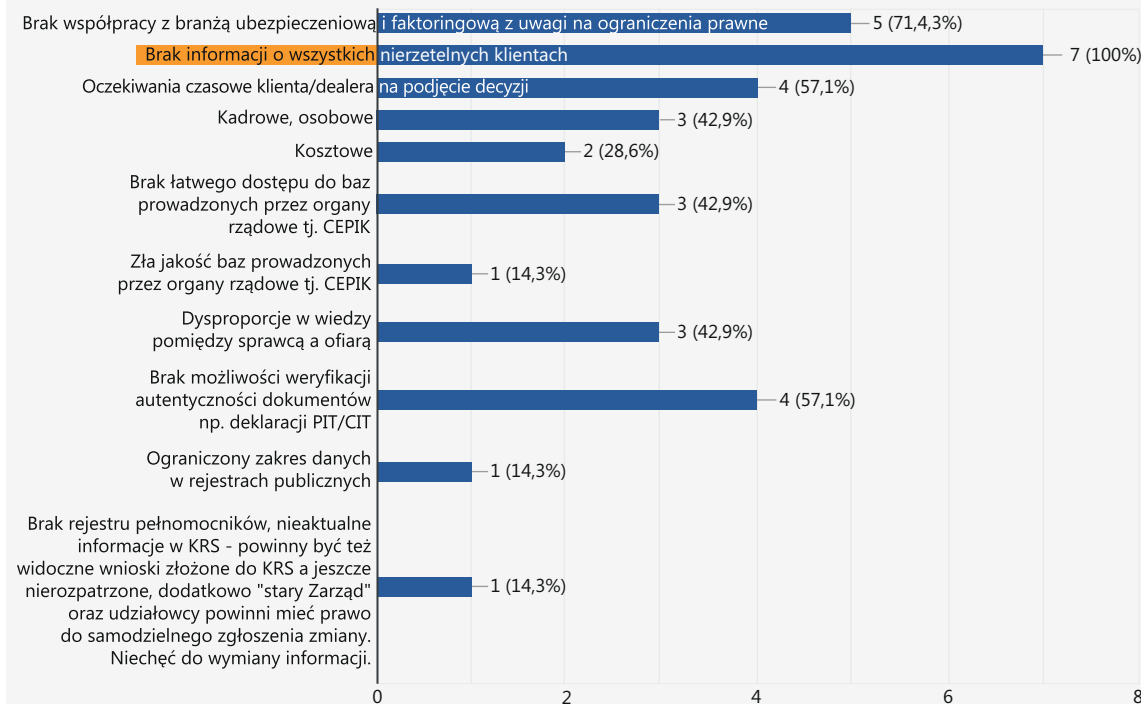

W porównaniu z badaniem przeprowadzonym w roku 2021, nastąpiła znaczna poprawa oceny tego wskaźnika - zaledwie jedna firma uważa, że poziom wydatków na przeciwdziałania nadużyciom jest nadal zbyt niski (w roku 2021 było to 5/12 firm).

5. Główne przeszkody związane z przeciwdziałaniem nadużyciom wskazane przez ankieterowane firmy faktoringowe wynikają przede wszystkim z **braku informacji o wszystkich nierzetelnych klientach** - 100% ankieterowanych wskazuje na tę przeszkodę 7/7 firm. Duży ich odsetek (ponad 70%) wskazuje również na problem związany z brakiem współpracy z branżą ubezpieczeniową i faktoringową z uwagi na ograniczenia prawne.

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

5. Jakie są Państwa zdaniem przeszkody związane z przeciwdziałaniem nadużyciom?

W 2022 roku, podobnie jak w 2021 wszystkie firmy wybrały jako główną przeszkodę brak informacji o wszystkich nierzetelnych klientach firm (w 2022 roku 7/7 firm, w 2021 12/12 firm).

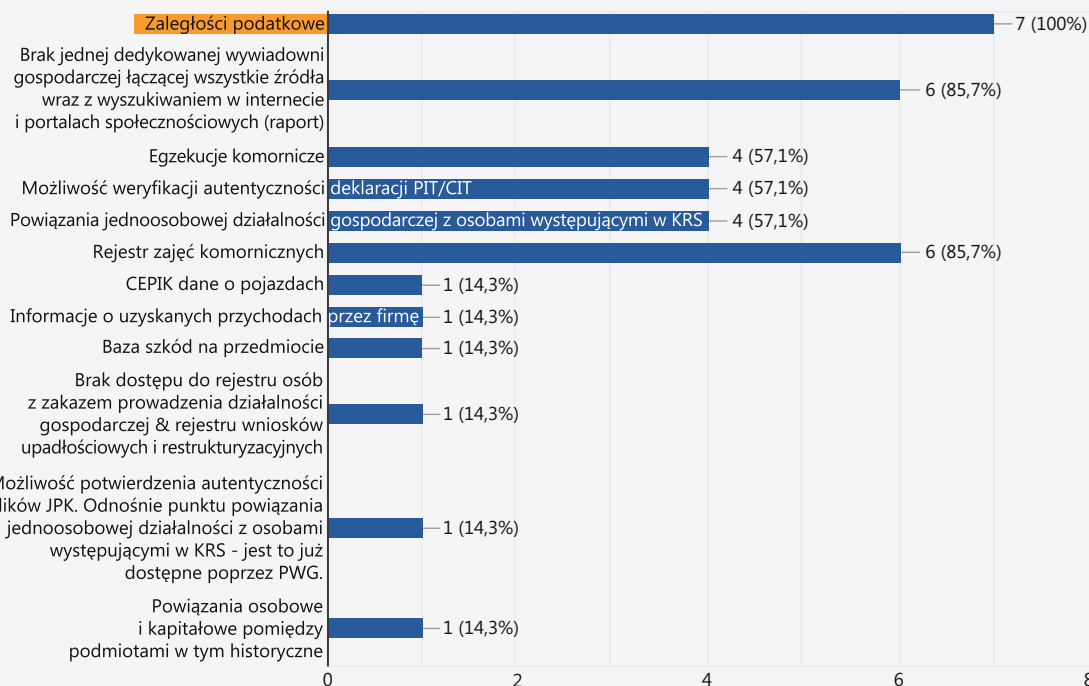
6. Firmom faktoringowym, które wzięły udział w ankiecie najbardziej brakuje takich źródeł informacji jak:

- **zaległości podatkowe** 7/7 firm,
- braku jednej dedykowanej wywiadowni gospodarczej łączącej wszystkie źródła wraz z wyszukiwaniem w internecie i portalach społecznościowych 6/7 firm,
- rejestru zajęć komorniczych 6/7 firm,

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

6. Dostępu do jakich źródeł informacji brakuje w Państwa firmie i jakie są przeszkody w dotarciu do tych źródeł?

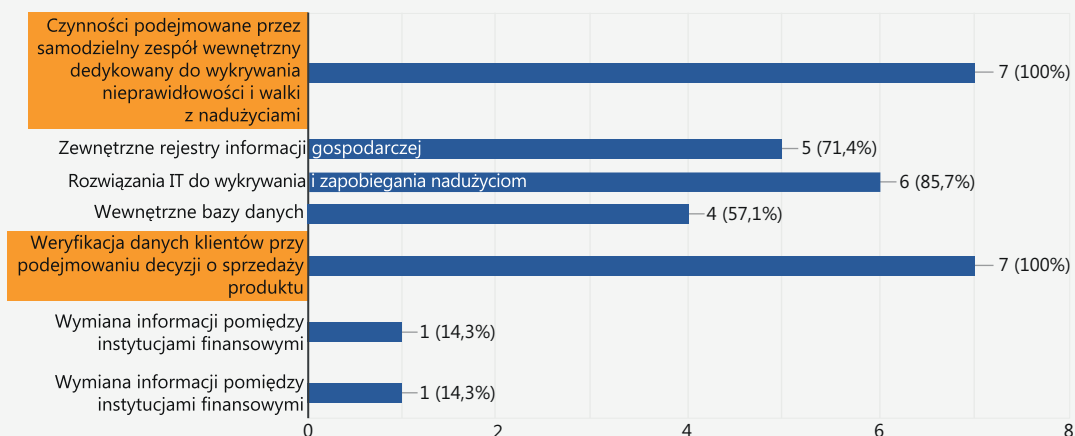
W porównaniu z badaniem w roku 2021, na przód wysunęła się potrzeba informacji o zaległościach podatkowych - w ubiegłym roku na taką potrzebę zwróciła uwagę jedynie połowa ankietowanych, w obecnym - wszyscy.

Na znaczeniu spadły informacje o uzyskanych przychodach (w 2021 5/12 firm, w 2022 1/7 firm) oraz powiązanie jednoosobowej działalności gospodarczej z osobami występującymi w KRS (w 2021 10/12 firm, w 2022 4/7 firm).

- 7.** Wśród **najskuteczniejszych metod walki z nadużyciami** ankietowani jednogłośnie wskazali czynności podejmowane przez samodzielny **zespół wewnętrzny dedykowany do wykrywania nieprawidłowości i walki z nadużyciami** (100% firm) oraz weryfikację danych klientów przy decyzji o sprzedaży produktów (100% firm). Na drugim miejscu uplasowały się rozwiązania IT do wykrywania i zapobiegania nadużyciom (85,7% firm).

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

7. Jakie są Państwa zdaniem najskuteczniejsze metody walki z nadużyciami?

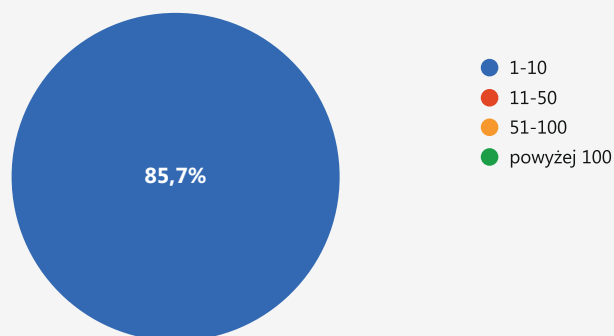

W porównaniu do roku poprzedniego, na znaczeniu zyskała weryfikacja danych klientów przy decyzji o sprzedaży produktów kosztem rozwiązania IT do wykrywania i zapobiegania nadużyciom.

8. We wszystkich firmach (7/7 firm) zakres wszczętych postępowań wyjaśniających o podejrzeniu przestępstwa w 2022 roku uplasował się na poziomie 1-10.

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

8. Jaki jest zakres wszczętych postępowań wyjaśniających o podejrzeniu przestępstwa?

20% firm zadeklarowało niższy poziom wszczętych postępowań, w porównaniu do 2022 roku.

9. Szacowana **liczba zablokowanych prób oszustwa** dla wszystkich firm (7/7 firm) zamyka się w przedziale 1-100.

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

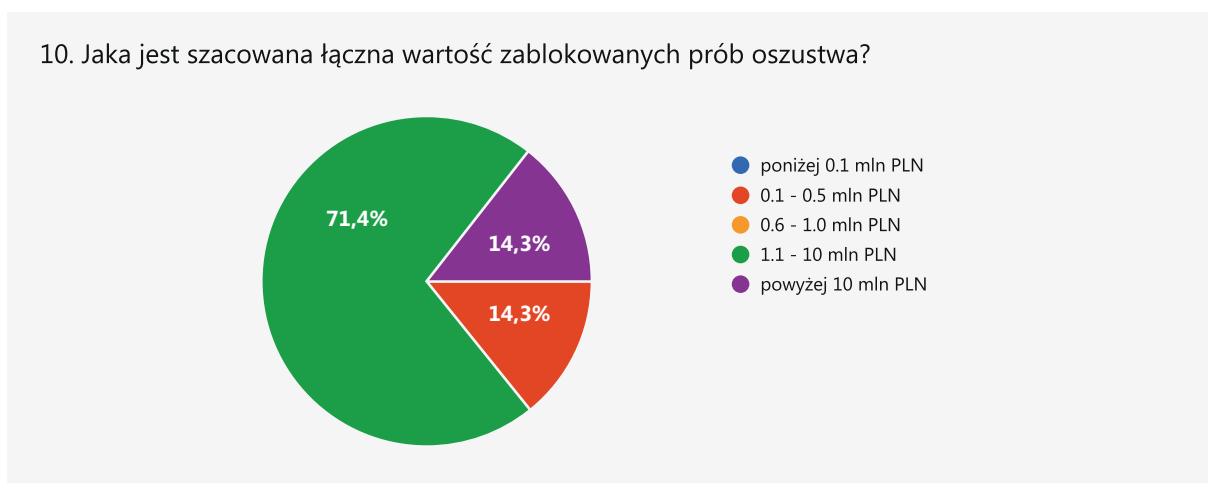

W porównaniu z badaniem w roku 2021, w 2022 liczba zablokowanych prób oszustwa zmalała dla 16% ankietowanych firm.

10. Na pytanie dotyczące tego, jaka jest szacowana łączna wartość **zablokowanych prób oszustwa** firmy odpowiedziały następująco”

- ponad 70% ankietowanych wskazało kwotę **1.1 - 10 mln PLN**,
- oraz nieco ponad 14% firm wskazało odpowiednio 0.1 - 0.5 mln PLN oraz powyżej 10 mln PLN każda z grup.

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

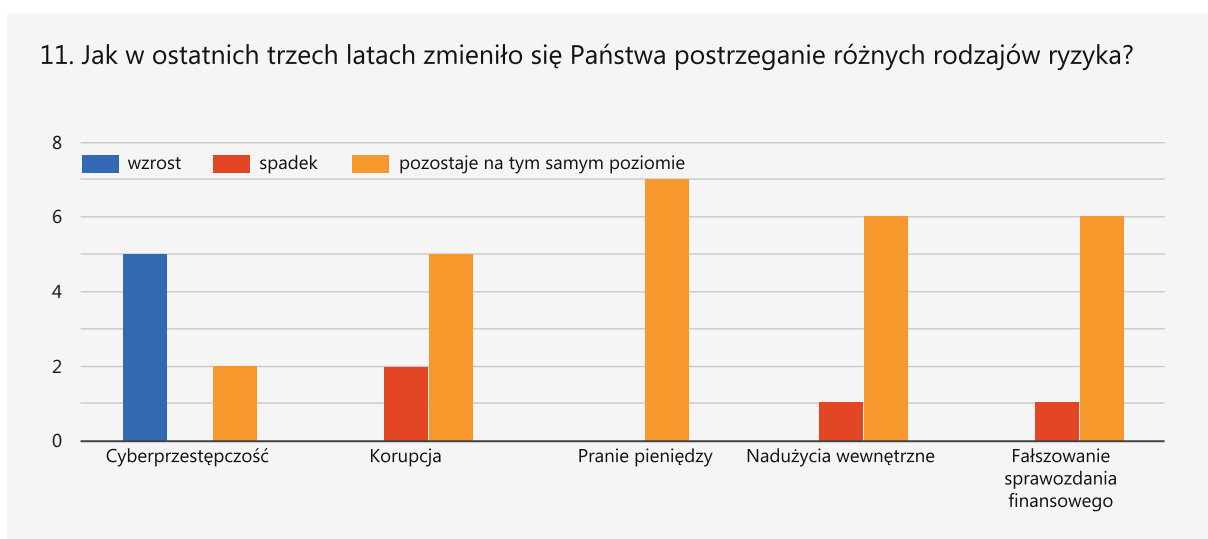

W porównaniu z badaniem w roku 2021, w 2022 nie pojawiła się odpowiedź związana z kwotą poniżej 0.1 mln PLN, a odsetek prób wyłudzeń na kwotę 1.1 - 10 mln PLN znacznie wzrósł (o 20%).

11. Postrzeżenie różnych rodzajów ryzyka w przeciągu 3 ostatnich lat w sektorze faktoringowym uległo zmianie w niektórych obszarach:

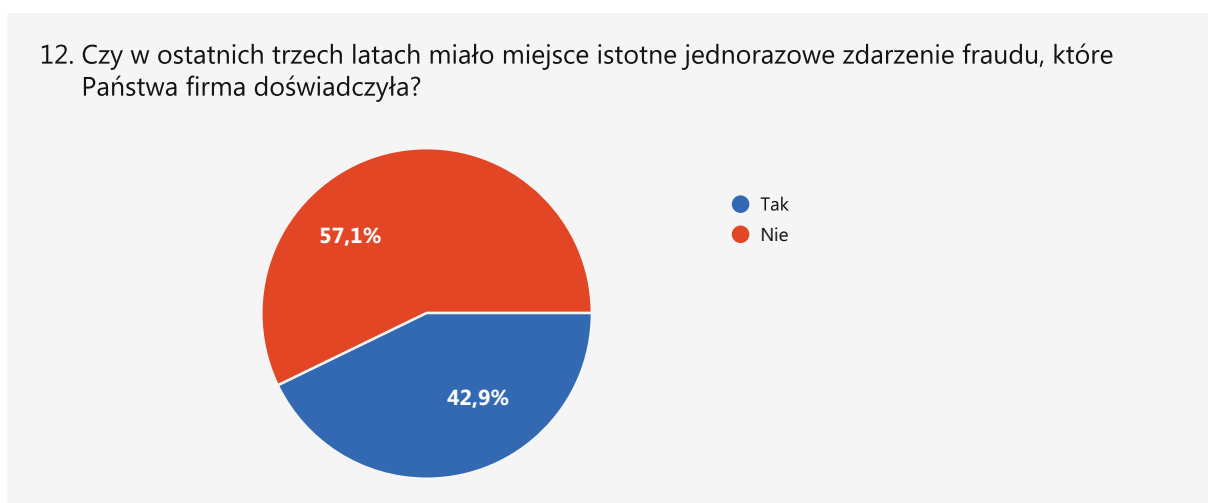
- fałszowania sprawozdania finansowego 6/7 firm odnotowało ten sam poziom - jedna spadek,
- nadużyć wewnętrznych 6/7 firm odnotowało ten sam poziom - jedna spadek
- prania pieniędzy - wszystkie firmy odnotowały ten sam poziom,
- korupcji 5/7 firm odnotowało ten sam poziom - dwie spadek
- **wyraźny wzrost ryzyka** został zaobserwowany jedynie w kategorii związanej z **cyberprzestępczością** - wzrost ten zanotowało 5 firm.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi wygląda następująco:

12. Większa część firm faktoringowych nie odnotowała jednorazowego zdarzenia istotnego fraudu - 4/7 firm.

Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

W porównaniu z badaniem w roku 2021, w 2022 został odnotowany wyraźny spadek w tej kategorii - większość firm nie odnotowała zdarzeń związanych z wyżej opisanym fraudem, w przeciwieństwie do roku 2021.

13. Na temat **schematu działania fraudstera** w związku z sytuacją opisaną w pytaniu 12, wypowiedziały się trzy firmy opisując schemat jego działania w następujący sposób:

- zwrot wadliwego lub niesprzedanego towaru i brak zapłaty
- zgłaszanie do finansowania faktur niemających pokrycia w obrocie gospodarczym,
- korekta faktur do zera, po wykupie wierzytelności,
- przedstawienie do finansowania pustych faktur, zmowa faktoranta z kontrahentem.

W porównaniu z ubiegłym rokiem, problem faktur bez pokrycia pojawił się ponownie.

14. Wśród **trendów** zaobserwowanych w ciągu ostatnich trzech lat w **zachowaniach fraudowych** ankietowani wymienili:

- podszywanie się pod dużych odbiorców zagranicznych (podrobione dokumenty, domeny, adresy mailowe),
- próby fraudów związane z dostawą towarów za granicę w oparciu o skradzione dane zagranicznych kontrahentów,
- zmony fraudowe pomiędzy faktorantem a kontrahentem.

W porównaniu z rokiem 2021, w 2022 problem zmony kontrahenta z faktorantem pojawił się ponownie, natomiast w obecnym roku po raz pierwszy podkreślone zostały problemy związane z transakcjami międzynarodowymi.

15. W związku z powyższym firmy faktoringowe postawiły na:

- wzmożoną weryfikację wierzytelności,
- wyłapywanie niestandardowych zachowań faktorantów i kontrahentów,
- szkolenia dla pracowników - omawiane na rzeczywistych przykładach fraudów, procesy oraz narzędzia IT wspomagające wykrywanie nadużyć,
- zwiększoną weryfikacją kontrahentów, w szczególności zagranicznych.

W porównaniu z ubiegłym rokiem, firmy faktoringowe w 2022 postawiły na edukację swoich pracowników i zwiększoną weryfikację kontrahentów zagranicznych.

16. Na pytanie związane z tym, **czy rynek fraudowy** zdaniem ankietowanych **ewoluował** w ostatnich trzech latach i jeśli tak, to w jaki sposób, badani udzielili następujących odpowiedzi:

- nasilone zostały działania w zakresie **cyberbezpieczeństwa**,
- według niektórych zwiększyła się liczba prób wyłudzeń i to na bardziej wyrafinowanym poziomie,
- a według innych ilość wyłudzeń w latach 2020-2021 uległa zmniejszeniu.

Odpowiedzi te pokrywają się z tymi udzielonymi przez firmy faktoringowe w 2021 roku.

17. Wśród **typów nadużyć** zidentyfikowanych w swojej branży firmy faktoringowe wymieniły jedynie **falszywe faktury**, a liczba takich nadużyć wyniosła odpowiednio:

- 10 dla 2/7 firm,
- 6 dla 1/7 firm,
- 5 dla 1/7 firm.

Wśród firm, które udzieliły odpowiedzi (4 firmy) na pytanie dotyczące kwoty nadużyć w PLN pojawiły się wartości takie jak: 300 000 PLN, 500 000 PLN, <2 mln PLN oraz 5 mln PLN.

Podobnie jak w roku 2021, w 2022 roku firmy nie wskazały nadużyć związanych z nadużyciami wewnętrznymi, poza jedną odpowiedzią twierdzącą dotyczącą finansowania lub przyjęcie na zabezpieczenie przedmiotu o zawyżonej wartości na kwotę 1 mln PLN.

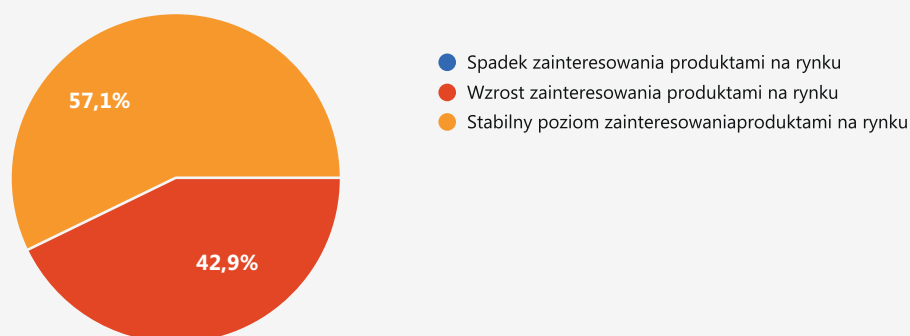
Oszustwo przy wykorzystaniu fałszywych/skradzionych dokumentów lub informacji; 2 firmy, że tak; liczba nadużyć 3 i 5; na kwotę 1 mln PLN i 5 mln PLN

Pytania związane z pandemią COVID-19

- 18.** W roku zamrożenia gospodarki z powodu pandemii COVID -19 firmy faktoringowe nie odnotowały spadku zainteresowania produktami na rynku - wręcz przeciwnie, 3 z 7 firm odnotowały **wzrost zainteresowania**, a w 4 z 7 poziom zainteresowania był stabilny.

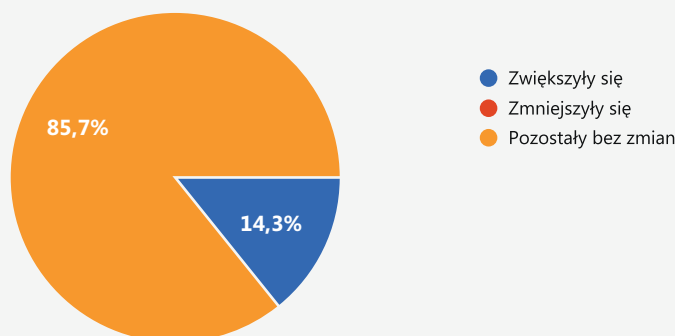
Szczegółowe odpowiedzi wyglądają następująco:

18. Czy w roku zamrożenia gospodarki z powodu pandemii COVID -19 zaobserwowali Państwo:

- 19.** **Budżet i działania dotyczące przeciwdziałania nadużyciom** w okresie pandemii COVID-19 większości firm **pozostały bez zmian** (6/7 firm), natomiast w przypadku jednej firmy zwiększyły się.

19. Jak w okresie pandemii COVID - 19 wyglądał Państwa budżet i działania dotyczące przeciwdziałania nadużyciom?

20. Na pytanie czy pandemia COVID-19 wpłynęła na liczbę obserwowanych fraudów w branży większość - 5/7 firm - odpowiedziało przecząco.

Natomiast te, które na pytanie odpowiedziały twierdząco wśród obserwowanych nadużyć wymieniły: **puste faktury** oraz **problem nadużyć w branży środków dezynfekujących i środków higieny**.

21. Żadna z ankietowanych firm nie odnotowała nowych typów nadużyć w działalności.

W badaniu ankietowym udział wzięło 7 firm z branży faktoringowej.

5th Risk&Supervision Meeting

08.09.2022, Hotel Marriott, Warszawa